

Förbättrade belysningsanläggningar och olika styrsystem som brottsförebyggande åtgärder.

BRÅ (Brottsförebygganderådet) har i en macrostudie kommit fram till slutsatsen att god och genomtänkt belysningsplanering som samspelar med platsens värde, funktion och utformning, förebygger en stor del olika brott, både dag- och kvällstid.

Huvudtanken med en ny bättre belysning, är att det ska märkas att en omsorgsfull satsning har gjorts på platsen, i form av de estetiska/tekniska valen, och hur väl dessa beskriver, stöttar och gestaltar rummet. Både då det är mörkt och ljust på platsen. Eftersom många människor går hemifrån då det är mörkt och kommer hem från sina jobb då det är mörkt, stora delar av året, så är det helt avgörande för dessa människor hur deras område upplevs då det är mörkt.

God estetik och gestaltning kombinerat med modern och god ljus teknik skapar anläggningar som känns omsorgsfullt planerade och underhållna, vilket ökar stoltheten och känslan av tillhörighet, samt i bästa fall gemenskapen i ett bostadsområde, då glädjen att vistas ute ökar med känslan av trivsel på platsen.

Goda materialval och ett gott formspråk för platsen, som inte slits och ser trasiga/smutsiga ut efter en kort tid genom normalt slitage och smuts, eller för den delen blir tråkiga på grund av trendsvängningar, bidrar också till hållbarhet och ökad kvalitetsupplevelse av platsen.

Gestaltning är det sätt man beskriver rummet med ljus, genom olika placeringar av armaturer. Ju bättre armatur, ljuskälla och placering, som beskriver rummet på ett vackert och tydligt sätt, desto mer energieffektiv blir anläggningen. När det gäller armaturen så gestaltar armaturen ljuset genom det sätt som den sprider ljuset, och det sätt som armaturen framträder i sitt eget och omgivande armaturers ljus.

Bländning, dålig färgåtergivning och dålig ljusspridning i form av för höga kontrastskillnader i ljuset är de största anledningarna till obehaglig och "otillräcklig" belysning i allmänna utrymmen, det gör att man får svårt att läsa av rummets funktion och vad/vem som finns och rör sig i rummet, detta skapar i sin tur monotona anläggningar och känslan otrygghet.

Rum som är slarvigt gestaltade, med mycket bländning eller flimrande och söndriga armaturer är ofta rum som lockar till ytterligare förstörelse och negativt beteende. Flimrande ljus är bevisat stressande för den mänskliga biologiska klockan, och dålig belysning generellt är bevisat som grund till depression och trötthet, detta gäller även i mer eller mindre offentliga utrymmen, både utomhus och inomhus. Det är också viktigt att det ljus som planeras för inomhus respektive utomhus samspelar och stöttar varandras funktioner. Ljus är relativt.

Enkla tekniska åtgärder för att komma åt dessa problem är att ha en väl fungerande underhållsplan, HF-don och armaturer med nyare lysrörsteknik och reflektorteknik, (anläggningar äldre än 10år är lönsamt att byta ut ur energibesparingsperspektiv) samt ändamålsenlig styrning.

Bara valet av rätt styrning kan minska energiåtgången i ett trapphus med 70 % och ändå kan man få, under dygnets alla timmar, tillgång till god belysning och komfort i det sätt som ljuset slås på och av, genom att ha en jämn grundbelysning på låg nivå, vid behov och där det är befogat.

För att dessutom få en upplevelsemässig effektiv anläggning rekommenderas att en utbildad belysningsspecialist tar helhetsansvaret för utformningen av den nya anläggningen, de nyare tekniska valen betalar sig fort om man tar ett helhetsgrepp och gör en livscykelkalkyl med dagens energipriser.

Utöver de rent ekonomiska energibesparingarna så får man på detta sätt även en ekonomisk hållbarhet genom alla mervärden som kommer av att området generellt blir mer attraktivt. Studierna från BRÅ visar på att känslan av stolthet för sitt område ökar delaktigheten i att sköta om och värna om sitt område, det vill säga den sociala kontrollen ökar.

Den viktigaste effekten av god belysning är dock känslan av att någon bryr sig om platsen och de människor som befinner sig där, och att man har frihet att röra sig i området utan att vara rädd. Den egna känslan är den bästa "övervakningen" som finns, för alla typer av människor. Parametrarna för att uppnå detta finns inom ämnet miljöpsykologi och belysningslära.

Vanlig "övervakningsbelysning" med starka strålkastare ökar bara känslan av att platsen är farlig och det stimulerar inte människor att titta ut genom sina fönster, än mindre till att vistas på platsen i onödan. Sådan belysning beskriver sällan rummet på ett för människan naturligt sätt vilken minskar möjligheten till orientering på platsen. Därför är vacker och balanserad belysning ett bättre alternativ, och planerat på rätt sätt ett mer energieffektivt alternativ.

Val av färgsättning, rätt mängd reflektion i färgen, ljudisolering, samt ansning av träd och buskar är åtgärder som enkelt kan göra en miljö mer "tillgänglig" och trygg, tillsammans med rätt belysning och styrning av ljuset. Hårda skuggor och rum med mycket ekon skapar stress och otrygghet.

Slutligen: Vid utförande av övervakningskameror är det viktigt att dessa inte syns och att den belysning som finns där samspelar med kamerans känslighet för kontraster.